

Poznání, ne „nalejvárna“. Brno učí hrou

Na jižní Moravu začíná pronikat **výuková metoda**, díky níž žáci objevují to, co zrovna sami chtějí.

Markéta Lankašová
redaktorka MF DNES

JIŽNÍ MORAVA Spořádané sezení v lavicích, tichem doprovázený monotónní výklad učitele ani stohy učebnic nečekejte. Ve třídách, kde pedagogové pro výuku využívají metodu takzvaných explorií, to žije. Žáci hlučí, debatují, navzájem si vysvětlují své nápady a aktivně se doptávají na to, čemu nerozumí. A hlavně se sami učí o tom, co je zajímavé a co zrovna chtějí poznávat.

„Povinností učitele není za každou cenu informace do dětí nalít. Nacpat to do nich, ať chtějí, nebo nechtějí. Učení pomocí explorií otáčí pohled na vzdělávání. Dítě, které přichází do školy, se chce něco dozvědět. A učitel má být na cestě za poznáním průvodcem,“ shrnuje metodu její propagátor Karel Vaněk ze spolku CoEdu.

Exploria neboli dílny učení staví na tom, že pro dítě je přínosnější probídat jedno téma do hloubky. A o tom, co se námětem stane, rozhodnou sami žáci. Metoda používá modely i konkrétní jevy, které vyzkouší na vlastní pěst. Navíc není nutné, aby se poznání omezovalo jen na přírodovědnou laboratoř. Poznatky si dítě z prvotního seznámení třeba s horninou přeneso do hodin matematiky a fyziky, v češtině napíše o prvcích referát a třeba v dějepise se dozví o historii těžby. Stačí, aby se učitel domluvil.

Poznávání po vlastní ose a objevování je součástí vyučování na brněnském gymnáziu ve Viedeňské ulici. V hodinách fyziky žáci místo naslouchání výkladu o optice a průchodu paprsků skrz různé materiály prostě vezmou laser a nádobu s vodou a zkoumají, z jakého úhlu paprsek doputuje do vybraného bodu. „Není to vytrženo z kontextu. Buď procvičují, co už probírali, ane-

bo poznávají něco, k čemu se dostaneme. Co si sami vyzkouší, nakreslí a naměří, také lépe pochopí. Navíc jsou to právě žáci, kdo si úkol zvolí,“ říká fyzikář Adam Šťastný.

„Změnit myšlení není jen tak“

A netradiční hodiny studenty baví. Šťastný však dobře ví, že přepnout myšlení nejde snadno. „Není to jen o učitelích a přípravě, žáci jsou naučení na striktní rozdělení předmětů. Nechápu, proč by v matematice měli řešit slovní úlohy zadané v angličtině. K tomu ještě nějaká cesta povede,“ uvědomuje si.

Na Viedeňské se děti z jedné třídy do dílen dostanou jednou za měsíc. Příprava úkolů podporujících fantazii totiž zabere hodiny času. „Jsme běžná škola bez speciálního zaměření. Dílny učení zapojujeme do výuky od října. A zatím se sami učíme, jak nejlépe pracovat. Už po půl roce ale vidím, že kantoři mnohem intenzivněji řeší výuku tak, aby se předměty navzájem doplňovaly,“ poznamenává ředitel David Andrlé s tím, že začlenit metodu explorií do výuky neznamená hned „překopávat“ osnovy. Ostatně nejen ty,

Zajímavost

Už fungují ukrajinské třídy, prioritou je však čeština

V Brně se otevřelo prvních jedenáct čistě ukrajinských tříd. Šest z nich budou děti uprchlíků před ruskou agresí navštěvovat v dosud opuštěné školní budově v Cacovicové ulici. Včera ráno se do první otevřené třídy přišlo učít patnáct dětí. Výuku zajišťovala ukrajinská pedagožka, která mluví i česky. Ukrajinské třídy budou vytvořeny pouze na nezbytně nutnou dobu. Jakmile děti zvládnou komunikovat v českém jazyce, začnou se začleňovat do klasických tříd. (mam)

→ **Podrobnosti na brno.idnes.cz**

ale také běžné známkování si brněnské gymnázium zachovává.

Mnohdy se stačí podívat na vzdělávání pohledem zvidavých dětí, které chtějí poznávat svět. „Ve společnosti je nesmírně důležité, aby se lidé uměli sami rozhodovat, kriticky myslet a konstruktivně se pohádat nebo něco prezentovat. Jenže to se na školách běžně neučí,“ dává do kontrastu Vaněk.

Nejvíce metodu využívají Němci, jen v Berlíně s ní pracuje přes dvě stě škol. „Nejběžnější je v mateřinkách a přirozeně se využívá i na základním stupni. Gymnázia a střední školy k ní nepřistupují tak často, ale právě v Brně dokazují, že i tam ji lze zapojit. Ostatně poznávání a vlastní bádání je přínosné pro lidi v každém věku,“ vyzdvihuje berlínský profesor Hartmut Wedekind, jenž metodu zkoumá v praxi. „Žáci si osvojí komunikaci, kritické myšlení, spolupráci ve skupině a kreativitu. Navíc vědění u nich přetrvá delší dobu, ne pouze pro účely písemky nebo přezkoušení,“ dodává.

Náměstek hejtmána pro vzdělávání Jiří Nantl (ODS) chce, aby učení hrou bylo standardem na co nejvíce školách v kraji. „Práce pro společnost je často prací v týmu, kdy každý umí něco. Abychom vedle výuky v předmětech kladli důraz i na kompetence a osobnostní rozvoj, chce to proměnu ve školách. Cílíme hlavně na novou generaci učitelů, ale potřeba je i nadšení a spolupráce ředitelů a samozřejmě rodičů,“ uvědomuje si Nantl. Do budoucna chce pedagogům třeba zajistit studijní cesty do Německa, aby metodu nasáli a sami pak mohli nechat žáky ve svých hodinách bádát.

Vzdělávací program o exploriích pořádá formou seminářů i Karel Vaněk. „Zatím se dílny učení otevřely na základní škole ve Šlapanicích či Ostopovicích,“ jmenuje s tím, že zájem registrují dohromady od čtrnácti škol či gymnázií v kraji.